

Rytterfægtningen ved Vorbasse, 29. februar 1864

Indledning

I april 1991 afholdt det daværende Boye's Auktionshus en international auktion i London. Blandt effekterne var blandt andet en meget stor samling af Lineol og Elastolin figurer samt nogle malerier. Som katalognummer 853A solgtes et oliemaleri af F.K.K. Hansen Reistrup med Rytterfægtningen ved Vorbasse den 29. februar 1864 som motiv. Maleriet måler 175 x 75 cm og er signeret KHR 1911. Auktionshusets anslåede pris var GBP 5.000-6.000.

Jeg har ikke nærmere oplysninger om udfaldet af auktionen, så om maleriet blev solgt, til hvem og i givet fald til hvilken pris, vides ikke. Maleriet er ganske imponerende og jeg viser her en gengivelse af illustrationen i auktionskataloget.

Maleriet

Historien

Med kilde i *Historisk beretning om 5' Dragonregiment - Udgivet i anledning af regimentets 250 års beståen* af oberstløjtnant E. Leschly, Randers 1929, kan følgende oplyses om situationen, der danner udgangspunkt for maleriet:

”... Under opholdet her [i området vest for Vejle/syd for Jellinge] hævedes moralen ved efterretningerne om dragon ved 6. Dragonregiments 4. Eskadron Niels Kjeldsens heltedige kamp ved Blaakjær Skov den 28. februar 1864 samt om rytterfægtningen ved Vorbasse den 29. februar 1864 - vel nok vor smukkeste rytterbedrift i 2. Slesvigske Krig - hvor eskadronen Moe (5./3. Dragonregiment) under en hesteparade blev overfaldet af 2 preussiske eskadroner af 1. Westphalske Husarregiment. Først angreb mindre dele af eskadronen og senere eskadronens hovedstyrke hensynsløst og for en stor del på bar hesteryg de fjendtlige husarer. Ved denne lejlighed udmærkede sekondløjtnant W. Saubrey og overvagtimester Jøns sig særligt. Ved begge disse affærer viste de danske dragoner deres glimrende våbenbrug og satte sig i respekt hos fjenden.

Efter rytterfægtningen ved Vorbasse trængte Eskadronen Moe til nogle dages Hvile og afløstes den 3. marts som strejfkommando i Vesteregnet af 3./5. Dragonregiment, under ritmester Printzen. Efter nogle dages hvile rykkede Eskadronen Moe atter vesterud og forenede sig med Eskadronen Printzen til et ”venstre strejfkorps” under ritmester Moe’s kommando. ...”

Yderst til venstre i maleriet anes to af de omtalte personer, der angreb på bar hesteryg - officer (med felthue og lys frakke) samt en dragon. Selvom gengivelsen ikke viser ”en stor del på bar hesteryg”, så er detaljen dog med.

Rytterfægningen ved Vorbasse, 29. februar 1864

Et par observationer om organisation, uniformering samt hvad hestene blev udsat for

Organisation

Med hensyn til 5. Dragonregiments¹ organisation i 2. Slesvigske Krig, så fremgår det, at regimentet, der drager i krig, består fem eskadroner, hvoraf 5. er oprettet i oktober 1863. Befalingsmænd, menige samt heste fra de øvrige eskadroner dannede kadren. Ældre mandskab og nyindkøbte heste blev fordelt ligeligt på alle fem eskadroner; hestene var så godt som alle utilredne. Den 24. december 1863 beordres regimentet til at oprette 6. Eskadron, hvilket sker efter samme princip - "... de øvrige eskadroner måtte igen afgive personel og heste og fik som erstatning herfor ældre mindre rutinede, delvis slet udrustede, lige indkaldte folk samt nys indkøbte, ganske rå heste. Det siger sig selv, at denne udvidelse, som sikkert skulle være en styrkelse af rytteriet, snarere virkede i modsat retning. ..."

I slutningen af januar 1864 er alle seks eskadroner på fuld styrke og er efter en intensiv uddannelsesperiode rimeligt samarbejdede. En eskadron bestod af cirka 130 mand:

- 1 ritmester, eskadronschef
- 2 løjtnanter
- 1 overvagtimester
- 1 kvartermester
- 3 vagtmestre
- 2 korporaler
- 120 (cirka) underkorporaler og menige, foruden trompetere, beslagsmede, saddelmagere etc.

Uniformering

"Forsyningen af overmunderingssager var i høj grad mangelfuld. De fleste indkaldte dragoner havde dog både kappe og hjelm, men dermed var også deres uniformering færdig. Endnu et par måneder efter krigens udbrud forefandt man der ved eskadronerne folk, der under kappen bar civile benklæder stukket ned i de lange støvler, civil frakke eller islandsk trøje. Ryttersablen førtes ikke sjældent i et stykke reb om livet. Manglerne blev efterhånden afhjulpne ved leveringer fra Munderingsdepotet i København, men det gik langsomt - meget langsomt."

Hvad hestene blev udsat for

Under tilbageslaget fra Slesvig mod Kolding marcherer 5. Dragonregiment, om formiddagen den 8. februar 1864, fra Aabenraa til Haderslev - 30 kilometer i trav ad veje, som er dækket af sne og is. Herefter beordres regimentet over Christiansfeld mod Kolding, som nås ved nittentiden. Om marchen fra Haderslev til Kolding hedder det:

"... Det blev en meget hård tur. Under det skrappe ridt om formiddagen i det glatte føre havde mange af hestene tabt en eller flere sko, hvorefter hornet på hovene ret hurtigt var opslidt, således at hovene blødte. Nødbeslag kunne ingen i den marcherende styrke lægge under, da beslagsmedene var på trænet, som var sendt i forvejen. For at skåne hestene beordredes afsidning og trækning af disse, og nu slæbte dragonerne i store kapper sig selv og deres trætte heste af sted ad landevejen i toerkolonne med åbnede geledder. Der dannedes på den hvide sne to blodige striber lige fra Haderslev til Kolding, som først nås den 8., klokken 7 eftermiddag. ..."

Som for at fuldende pinslerne, så forelå der ingen ordrer om, hvad regimentet skulle gøre, når det nåede til Kolding, eller hvor det skulle gå i kvarter. Således holdt det derfor på Koldings gader til klokken 2 om natten - i snefog, der faldt tykt og tæt! Først da fik man ordre til at gå i kvarter om Gudsø, cirka 10 kilometer nordøst for Kolding.

Heldigvis mødte regimentet overalt stor sympati fra befolkningens side og "... i landsbyer såvel som i byer, som passeredes - bragte beboerne de trætte dragoner spande med varm mælk eller varm kaffe samt hvedebrød. I den lange ventetid på Koldings gader, blev der ligeledes fra beboernes side vist regimentet stor venlighed ja, mange bragte endog varm mad ud til folkene."

Per Finsted

¹ 3. og 5. Dragonregiment blev i 1932 sammenlagt under navnet Jyske Dragonregiment.